

موسسه اندیشه و پژوهش طرح هزاره پاسارگاد

شاخص سبخرغ توسعه _ سه‌جمله نخست ۱۴۰۰

تشدید شکاف‌های سیاسی-اجتماعی

کارگروه سبخرغ توسعه

تیر ۱۴۰۰

دیباچه

شلخص سپرغ توسعه در گروه سپرغ توسعه اندیشه‌گاه طرح هزاره پاسارگاد و با نظر اساتید توسعه، طراحی شده است. سپرغ توسعه بدین معناست که توسعه در نتیجه فعالیت سه کلید هماهنگی، همکاری و اصطنان در جهت گشایش مستمر دسترسی به حقوق هالکت و کنش به پیش می‌رود. هرچند که شلخص‌های موجود در سطح ملی و بین‌المللی، وضعیت این سه کلید اصلی توسعه را تا حد زیادی منعکس می‌سازد اما شرح حالی که از وضعیت آنها آراهه می‌دهد، نشانگر اثر عاملان این وضعیت نیست. به دیگر سخن، مهم‌ترین وجه تمایز شلخص سپرغ توسعه با دیگر شلخص‌های توسعه، نهایش اثر بازگران (سازمان‌های مختلف حاکمیتی و حوزه عمومی و گروهی) روی سه کلید توسعه است. افزون بر این، شلخص سپرغ توسعه، توسعه را از نظر بنیه پویا و هقلعی نیز می‌سنجد. گزارش اجمالی از شلخص سپرغ توسعه، در هر سه ماهه و هر شش‌ماه، گزارش‌های تحلیلی و تطبیقی از آن منتشر می‌شود.

در سه‌ماهه نخست سال ۱۴۰۰، شلخص سپرغ توسعه برابر با ۶٫۸- درصد است که افت قوه توسعه در این دوره زمانی را منعکس می‌سازد. این نتیجه، به خاطر تضعیف ۲٫۰۸ درصدی قوه پویا با روندی، تضعیف ۲٫۴ درصدی قوه هقلعی، تضعیف ۲٫۳۲ درصدی قوه هقلعی واکنشی و تقویت ۰٫۰۱۶ درصدی قوه رفتاری سپرغ توسعه، حاصل شده است. قوه واکنشی به واکنش هر یک از بازگران توسعه به کنش دیگر بازگران، اشاره دارد به طوری که اثر مثبت یا منفی کنش روی سپرغ توسعه را تقویت یا تضعیف می‌کند و اثر نهایی با توجه به نسبت قدرت چانه‌زنی دو بازگر (نسبت وزن آنها بر اساس وزندهمی آثروپی) تعیین می‌شود.

قوه روندی

در قوه روندی با پوها، دو زیرشاخص تبعض و شکاف در نتیجه اقدامات بازگرا ت توسعه، در عوض ایجاد پتانسیل توسعه، آن را تضعیف کرده‌اند. برگزاری سزدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری، از مهمترین تحولات قوه روندی، دست کر برای چهار سال آینده، در سهامه نخست سال ۱۴۰۰ بود. تایید صلاحیت تعداد بسیار اندکی از جهان نامزدهایی که برخی از آنها دارای سابقه مدیریت و اجرایی بسیار بیشتر از برخی از تایید صلاحیت شدگان داشتند، در کنار انباشت نارضایتی از بابت بی‌توجهی به مسائل اجتماعی و اقتصادی شهروندان، موجب شد تا از یک سوی، کسر بزرگی از جمعیت احساس کند که صدا و ناهندهای در این رقابت جدی نخواهد داشت و این نگاه از جانب سازهان حاکمیتی بررسی صلاحیت، به شدت تضعیف شد. افزون بر این، رد صلاحیت گسترده نامزدها، به خصوص از جهان نامزدهای غیر مرتبط به فرادستان حاکم، شکاف‌های اجتماعی-سیاسی را نیز شدیدتر کرد چون تضاد بین نهادهای رسمی و غیررسمی را بیشتر کرد و این تفسیر را تقویت کرد که ناسازگاری و تضاد بین مختصات مطلوب گروه‌های معترض و منتقد با گروه‌های حاکم، بیشتر شده است. اما فساد در سازمان بهزیستی و صرف ۳۰ میلیارد تومان از منابع این سازمان برای کارت هدیه به مدیران، در کنار کتمان فوت ۳۷۰۰ نفر از معلولان تحت پوشش برای ادامه دریافت منابع مربوط به آنها، از دیگر موارد مهم در قوه روندی است که تبعض در تضمین حقوق و فساد را نشان می‌دهد.

قوه مقطعی

در زمینه قوه مقطعی سپرغ توسعه، بهترین موارد منفی در زیرشاخص‌های محیط زیست بوده است. بی‌تدبیری و بی‌توجهی به بحران کربایی و عدم آمادگی برای کاهش بارش در سال جاری، آتش‌سوزی گسترده در جنگل‌های جنوب غرب و غرب کشور، هسمویت آب در مسجد سلیمان و تلف شدن دام و آتش‌سوزی در تالاب سولدوز به خاطر برگزاری هانور نظامی، از مهمترین مصادیق اثر نامطلوب بازگرا ت روی توسعه است که نگاه‌های رخ پیاپی‌زایی، مدیریت منابع آب و مدیریت آلوده‌ها را از جانب بازگرا ت اجرایی و نظامی، تضعیف کرده است. هرچند که از جمله موارد مثبت در حوزه فرصت‌سازی جغرافیایی می‌توان به افزایش ۱۲۱ درصدی پروازهای بین‌المللی از کشور اشاره کرد. اما دیگر حوزه انگیزاری بازگرا ت بر قوه مقطعی سپرغ توسعه در زمینه فرصت هیاده بوده است؛ هالیات بر عادی سراهب، یکی از بحث‌برانگیزترین مصوبات مجلس است که در اصل، هالیات بر تورمی است که سیاست‌های دولت و اقدامات بازگرا ت دیگر از جمله بازگرا ت نظامی در حوزه افزایش تنش با جهان و افزایش نگرانی از بابت کمبود عرضه ارز و جریان شرایط ناساهان اقتصادی با افزایش تقاضا برای ارز و دیگر دارایی‌های جانشین پول داخلی، آن را دامن می‌زند و به معنای واقعی کلمه، عادی سراهب نیست. خاموشی‌های ناشی از فشار به شبکه تولید و توزیع برق، به‌خصوص خاموشی‌های اعلام‌نشده در ابتدا، نیز از آثار منفی در حوزه فرصت‌ها و قوه مقطعی سپرغ توسعه است که بخش زیادی از آن به فعالیت گسترده هاینزهای رها رز نسبت داده می‌شود و حتی اقدار به تیراندازی به هاوران توأبر توسط برخی از هزار استخراج رها رز، این هعضل جدی را تحقیق کرده است. واکنش سازهان اجرایی به این فعالیت‌ها، خاموشی برق است که راهکار کارآمدی نیست و بار فشار به شبکه تولید برق به واسطه عدم سراهب‌گذاری کافی در تجهیز نیروگاه‌ها و نوسازی شبکه در کنار فعالیت گسترده هزار رها رز، به دوش شهروندان، گذاشته می‌شود.

قوه رفتاری

در زمینه قوه رفتاری سپرغ توسعه، یعنی رفتارهای بسترساز، الگوساز و حقوق‌خواه، مهمترین مورد، کاهش شدید هشارکت در انتخابات ۱۴۰۰ بوده است؛ پیش از ۵۰ درصد از ولجدين سراهب، در این انتخابات شرکت نکردند که رقمی در حدود ۳۰ هلیون نفر می‌شود. از نظر رفتاری، چنین نکته مهم در این زمینه وجود دارد: نخست، با وجود تاکید هراج سستی کنش روی وجوب دادن رای، این کسر از جمعیت، رای نداند؛ پیش‌تر کارگروه سپرغ توسعه در گزارشی تحلیلی از تحول پیروی جمعیت از هراج مدرن و سستی کنش در سال ۱۳۹۳، به این نتیجه رسیده بود که جمعیت پیروی هراج سستی کنش، رو به کاهش است. رسانه‌های اجتماعی و دسترس مستقل افراد به اطلاعات، در افزایش استقلال رای و نظر آنها موثر بوده است و نسبت گونه‌های هقلد را در هقابه با نسبت گونه‌های منتفکر در جمعیت، کاهش می‌دهد. دوم، فضای گفتمان سیاسی در ایران، دچار عارضه صحبت بی‌ثمر شده است. در توری بازی‌ها صحبت بی‌ثمر با Cheap Talk بدین معناست که صحبت طرفین با ارتباط بین آنها، روی بازدهی و تعادل بازی، اثری ندارد. صحبت‌های نامزدهای انتخاباتی نیز روی افکار عمومی، اثر معناداری نداشت و از این روی، نیاز به نوآوری در فضای گفتمانی و گشودن باب گفتگوی جدی (نه شعاری و پوپولیستی) بسیار زیاد است. سوم، عدم شرکت پیش از نهمی از ولجدين سراهب، کنشی حقوق‌خواهانه و نشانگر این است که این کسر از جمعیت، هوانع توسعه ایران را در زمینه تعریف، تضمین و اجرای حقوق می‌داند تا مسائل اجرایی. چهارم، نامزد پیروز به اندازه دور پیشین رای آورد که نزدیک به یک سوم رای ولجدين سراهب بود. به دیگر سخن، دست کر دو سوم جمعیت ایران، خواستار رویکردهای تعامل سازنده با جهان، دهمکراسی انتقادی و انتخابی، دسترس باز به حقوق هالکت و کنش هستند. پنجم، رای اندک رویکردهای هبشی بر توزیع پول و افزایش پارانه، نشان داد که این کسر از جمعیت، هعضلات توسعه‌نیافتگی سیاسی و اجتماعی را هقدر بر هعضلات اقتصادی می‌داند و به این درک رسیده‌اند که توزیع پول، خود عامل هشل است تا راهکار. ششم، شکاف‌های سیاسی- اجتماعی، تشدید و هتراکر شده‌اند و برای بازتعریف حقوق اساسی، توزیع عادلانه و باز حقوق هالکت و کنش برای کل جمعیت شهروندان ایران، نیاز به گفتگوی ملی جدی وجود دارد.

در گزارش سپهرغ توسعه سال ۱۳۹۷ کارگروه شرح داده شده بود که احساس بی‌توجهی سازمان‌های حاکمیتی به مشکلات مردمی است که در نوع رسیدگی به سهل در استان گلستان نیز بازتاب داشت. در حال حاضر، این برداشت به وفور هشامده می‌شود که حکومت مشکلات مردم و به‌خصوص ساکنان قسمت‌های دور از پایتخت را جدی نمی‌گیرد در حالی که رسیدگی به مشکلات اقتصادی شهروندان سایر کشورهای منطقه را به صورتی جدی دنبال می‌کند؛ هرچند که این پیگیری، دستاورد دیپلماتیک چشمگیری به دنبال نداشته بلکه انبوهی از مواضع ضد ایرانی در منطقه و جهان را تقویت ایجاد کرده است و حتی گروه‌های جیره‌خوار از منابع مردم ایران هم در موقعیت‌های راهبردی، همسو با منافع ملت ایران نبوده‌اند! تا همین امنیت ملی و وظیفه حداقلی و بدیهی هر دولتی است و از بابت آرایه آن نیز هستی وجود ندارد چرا که دولت از انفعال و منابع عمومی، اجرت این کالای عمومی را برداشت می‌کند. تورم شدید و شاخص‌بندی اختیاری قیمت کالاها که با دستکاری آمار قابل کتمان نیست و اقدام سیاستی بهنگام درباره آن به چشم نمی‌خورد در کنار شروع دوران جدیدی از رکود، یک انتخاب بحرانی در جهان بسیاری از شهروندان را موجب شده است: انتخاب بین کار-سلامت به جای انتخاب بین کار-فراغت. در سطح تئوری اقتصادی، افراد از جهان ساعت‌های شبانه‌روز بخشی از آن را به فراغت و بخشی را به کار اختصاص می‌دهند و بسته به برآورد خود از نیازها و حقوق، ساعات شبانه‌روز را به کار و فراغت تقسیم می‌کنند. اما در شرایط حاضر با توجه به تورم شدید، نااطمینانی از آینده و رکود اقتصادی، افراد ناچارند تا برای تأمین هزینه معاش، ساعات بیشتری را به کار تخصص دهند و در اصل، آنها بین کار-سلامت انتخاب می‌کنند یعنی تا حد توان و به صورتی فرسایشی، از سلامت و بازسازی انرژی جسمی-روحي خود چشم‌پوشی می‌کنند تا بتوانند معیشت خود و خانواده تحت سرپرستی خود را در سطح حداقلی تأمین کنند. این انتخاب ضدتوسعه نیست اما آثار بلندمدت مخربی روی توسعه دارد که پیامدهای خارجی منفی کاهش سلامت جمعیت و بروز بیماری‌های جسمی ناشی از خستگی جسمی و روحی و افزایش استرس را گسترش خواهد داد. علاوه بر این، افزایش استرس، آستانه تحمل را به شدت می‌کاهد که احتمال درگیری و زورمداری در روابط متقابل را بیشتر می‌کند و افزایش نزاع‌های خانگی از نمودهای آن است.

جدول ۱- بازگران هوثر در سهامه نخست ۱۴۰۰

بازگر	حوزه اثرگذاری	قوه
اجرایی	کسر فساد بازهای اساسی هدریت اب نرخ بیابانزایی	پوبا / تبعض هقطععی / فرصت سازی هقطععی / فرصت سازی هقطععی / فرصت سازی
حاکمیتی	داسن صدا در هراکز تصبجساری عدر تضاد نهادهای رسمی و غیررسمی	پوبا / تبعض پوبا / شکاف
نظامی	نرخ بیابانزایی سحج جرابر زورهدار	هقطععی / فرصت سازی هقطععی / فرصت هیادله
قانون گذاری	فهرست عوارض و هالیات تکبفی	هقطععی / فرصت هیادله

جدول ۲- شدت تطبقی آثار

اثر	شدت نسبت به کل زیرشاخص
فهرست عوارض و هالیات تکبفی	۰,۰۹۴ / فرصت هیادله
سحج جرابر زورهدار	۰,۰۹۵ / فرصت هیادله
نرخ بیابانزایی	۰,۵۰۴ / فرصت سازی
بازهای اساسی	۰,۱۴۴ / فرصت سازی
دسرسی به بازارهای بین المللی	۰,۱۴۴ / فرصت سازی
هدریت منابع ان	۰,۱۵ / فرصت سازی
هدریت انتشار الاپده	۰,۰۰۰۱۸ / فرصت سازی
داسن صدا در هراکز تصبجساری	۰,۰۹۷۵ / تبعض
کسر فساد و عدر تبعض در حقوق	۰,۰۱۴ / تبعض
عدر تضاد در نهادهای رسمی و غیررسمی	۱۰۰ / شکاف

<http://www.iranvision1404.com/>

آدرس:

- میدان هفت تیر، خیابان شهید لطفی، پلاک ۱۹، طبقه اول (زنگ وسط)
- صندوق پستی: ۶۶۴۳۳ - ۱۵۸۹۸

تلفن:

(+۹۸۲۱)۸۸۳۱۹۵۰۰

ایمیل:

rezamadjidzadeh@itrc.ac.ir